

Sygn. akt VII Ua 34/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 lipca 2014 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Marcin Graczyk (spr.)

Sędziowie: SO Beata Janusz

SO Włodzimierz Czechowicz

Protokolant: Marcin Kamionowski

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 23 lipca 2014 r. w W.

sprawy z odwołania S. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o zasiłek pogrzebowy

na skutek apelacji wniesionej przez odwołującą się

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi-Południe w W. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 26 marca 2014 roku sygn. akt VI U 379/13

zmienia zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 21 listopada 2013 r. znak (...) w ten sposób, że przyznaje odwołującej się prawo do zasiłku pogrzebowego.

Sygn. VII Ua 34/14

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 26 marca 2014 r., Sąd Rejonowy dla Warszawy Pragi-Północ, VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w W., zmienił zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddziału w W. z dnia 21 listopada 2013 r., znak: (...) w ten sposób, że przyznał odwołującej S. K. zasiłek pogrzebowy w wysokości 2152,60 zł.

Sąd Rejonowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach:

M. K., będąc osobą uprawnioną do renty i pobierającą to świadczenie zmarł w dniu 14 listopada 2009 roku w W. jako mąż S. K.. M. K. nie był osobą pobierającą świadczenia pieniężne z pomocy społecznej i nie był podopiecznym ośrodka pomocy społecznej.

Po śmierci M. K., jego małżonka S. K. przekazała jego zwłoki Uniwersytetowi (...) im. K. M. w P. dla celów naukowych.

Po wykorzystaniu zwłok M. K., Uniwersytet (...) skremował jego zwłoki w Zakładzie (...) Spółdzielni Pracy w P. w dniu 19 września 2013 roku, a następnie w dniu 7 października 2013 roku przekazał odwołującej urnę z prochami zmarłego.

Pogrzeb zmarłego M. K. odbył się w dniu 14 października 2013 roku.

(...) Medyczny im. K. M. w P. pokrył koszty związane z kremacją zwłok oraz zakupił urnę.

Odwołująca pokryła koszty pogrzebu w łącznej wysokości 2.152,60 zł. Na powyższą kwotę składały się następujące należności: faktura za pogrzeb, w tym pokładne z tytułu pochowania urny, transport urny, zamurowanie urny, wystawiona przez Zarząd Cmentarza B. w W. z dnia 7 października 2013 roku na kwotę 912,60 zł, rachunek za eksportację (trzy doby) na kwotę 740 zł oraz rachunek za odprawienie Mszy Świętej z nabożeństwem na kwotę 500 zł.

W dniu 9 października 2013 roku odwołująca wystąpiła do organu rentowego o przyznanie zasiłku pogrzebowego.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w dniu 29 października 2013 roku wydał decyzję odmawiającą odwołującej prawa do zasiłku pogrzebowego, podnosząc, iż osoba, której koszty pogrzebu zostały poniesione przez Uniwersytet (...), zmarła w dniu 14 listopada 2009 roku, natomiast wniosek o zasiłek pogrzebowy został zgłoszony w dniu 8 października 2013 roku, tj. po upływie 12 miesięcy od dnia śmierci zmarłego.

Następnie, w dniu 21 listopada 2013 roku organ rentowy sprostował powyższą decyzję, zmieniając jej uzasadnienie. W treści decyzji z dnia 21 listopada 2013 roku ZUS nie powoływał się już na fakt, iż Uniwersytet (...) poniósł koszty pogrzebu, podtrzymywał natomiast argumentację dotyczącą wygaśnięcia roszczenia o zapłatę zasiłku pogrzebowego, wskazując na złożenie wniosku po upływie terminu.

Ustalając stan faktyczny Sąd I instancji oparł się na dowodach z dokumentów, co do których nie znalazł żadnych okoliczności mogących świadczyć o nieautentyczności lub nieprawdziwości zawartych w nich treści. Sąd I instancji oparł się również na wiarygodnych zeznaniach S. K.. Podkreślił nadto, iż treść dokumentów stanowiących podstawę ustalenia stanu faktycznego, nie była kwestionowana przez żadną ze stron, toteż Sąd uznał je za pełnowartościowy materiał dowodowy.

Przechodząc do merytorycznej oceny zasadności odwołania, Sąd I instancji wskazał, iż kwestia sporna w niniejszej sprawie ogniskowała się wokół tego, czy niezgłoszenie przez odwołującą wniosku o przyznanie jej prawa do zasiłku pogrzebowego w okresie 12 miesięcy od śmierci osoby, po której zasiłek przysługuje, pozbawia ją prawa do późniejszego ubiegania się o wypłatę ww. świadczenia.

Zgodnie z treścią art. 77 ust. 1 pkt. 2 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. nr 1440) zasiłek pogrzebowy przysługuje w razie śmierci osoby pobierającej emeryturę lub rentę. Art. 78 ust. 1 powołanej ustawy stanowi, że zasiłek pogrzebowy przysługuje osobie, która pokryła koszty pogrzebu.

Sąd I instancji zważył, że przepisy prawa nie precyzują, co należy rozumieć pod pojęciem kosztów pogrzebu. W rozważaniach na ten temat można uwzględnić dorobek orzecznictwa i doktryny odnoszący się do art. 446 § 1 Kodeksu Cywilnego, który stanowi, że jeżeli skutek uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia nastąpiła śmierć poszkodowanego, zobowiązany do naprawienia szkody powinien zwrócić koszty leczenia i pogrzebu temu, kto je poniósł. W tym przypadku, przyjmuje się, że obowiązek zwrotu kosztów pogrzebu obejmuje swoim zakresem wydatki poniesione zgodnie z lokalnymi i środowiskowymi zwyczajami, a które obejmują przygotowanie pogrzebu, samą ceremonię oraz postawienie nagrobku. W szczególności za uzasadnione tradycyjnie uważa się poniesienie kosztów: przygotowania zwłok do pogrzebu i ich dostarczenia na cmentarz, nabycia trumny, kremacji zwłok, zakupu miejsca na cmentarzu, postawienia nagrobku, zakupu kwiatów i odzieży żałobnej, koszty ceremonii pogrzebowej, poczucia smutku po pogrzebie dla osób bliskich (por. wyrok SN z 4 czerwca 1998 r., II CKN 852/97, OSN 1998, nr 11, poz. 196; wyrok SN z 6 stycznia 1982 r., II CR 556/81, LEX nr 8388; wyrok SN z 22 stycznia 1981 r., II CR 600/80, LEX nr 8301; wyrok SN z 7 marca 1969 r., II PR 641/68, OSN 1970, nr 2, poz. 33).

Mając na uwadze powyższe rozważania, Sąd Rejonowy ustalił, że koszty poniesione przez S. K. w wysokości 2.152,60 zł, o zwrot których wnosiła na rozprawie w dniu 26 marca 2014 roku, stanowiły koszty pogrzebu. Fakt pokrycia kosztów związanych z kremacją i zakupem urny przez Uniwersytet (...), Sąd uznał za niemający znaczenia dla rozstrzygnięcia

sprawy, bowiem po przeprowadzeniu badań na zwłokach i wykorzystaniu ich dla celów naukowych obowiązkiem Uniwersytety było pokrycie wspomnianych kosztów.

Sąd I instancji ustalił także, że S. K. urnę z prochami męża otrzymała dopiero w dniu 7 października 2013 roku, po czym niezwłocznie podjęła wszelkie czynności mające na celu przeprowadzenie pochówku zmarłego.

Wskazał również, że odwołująca nie mogła wcześniej wystąpić o wypłatę zasiłku, ponieważ nie mogła wyprawić zmarłemu pogrzebu, z uwagi na brak zwłok, a co za tym idzie niemożność przedstawienie jakichkolwiek faktur z tym związanych.

Sąd I instancji stwierdził, iż zgłoszenie wniosku o zasiłek pogrzebowy w terminie 12 miesięcy od dnia śmierci męża odwołującej byłoby niemożliwe z przyczyn całkowicie niezależnych od osoby uprawnionej, w związku z czym zdaniem Sądu Rejonowego odwołująca zachowała termin na złożenie wniosku, ponieważ prawo do zasiłku pogrzebowego wygasa z upływem 12 miesięcy od dnia pogrzebu.

Reasumując, Sąd I instancji doszedł do przekonania, iż zaskarżoną decyzję organu rentowego należy zmienić w ten sposób, że S. K. należy przyznać prawo do zasiłku pogrzebowego w wysokości żądanej przez odwołującą.

Apelację od wyroku Sądu Rejonowego wniosła odwołująca S. K. która zaskarżając wyrok w części, wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez przyznanie na jej rzecz kwoty w wysokości 1.848,60 zł stanowiącej różnicę pomiędzy kwotą jej przyznaną, a wysokością należnego jej zasiłku pogrzebowego oraz o zasądzenie od pozwanego na jej rzecz kosztów procesu.

Wyrokowi Sądu Rejonowego odwołująca zarzuciła naruszenie art. 80 ustawy z dn. 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych DZ.U. z 1998 r., nr 162, poz. 1118 z zm. Polegającej na błędnej jego wykładni i niewłaściwym zastosowaniu, poprzez przyznanie odwołującej zasiłku pogrzebowego po zmarłym mężu w wysokości 2.152,60 zł.

W uzasadnieniu apelacji odwołująca podniosła, iż jej intencją, było przyznanie na jej rzecz zasiłku pogrzebowego w kwocie 4.000 zł, a nie w kwocie niższej (tj. kwocie zasądzonej przez Sąd I instancji). Odwołująca wskazała, iż brzmienie art. 80 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wskazuje, że zasiłek pogrzebowy przysługuje w wysokości 4.000 zł, niezależnie od wysokości poniesionych kosztów, w przypadku, gdy koszty pogrzebu poniosła osoba fizyczna będąca członkiem rodziny zmarłego. Ponadto to, odwołująca wskazała, iż koszty poniesione przez Uniwersytet (...), tj. koszty kremacji i zakupu urny nie były kosztami związanymi z pogrzebem zmarłego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja odwołującej S. K. zasługuje na uwzględnienie i skutkuje zmianą zaskarżonego wyroku.

Na wstępie należy podkreślić, że pomimo faktu, iż w zaskarżonym wyroku nie oddalono odwołania w żadnej części, a w świetle oświadczenia złożonego przez odwołującą na rozprawie przed Sądem I instancji, zdawać by się mogło, że orzeczono zgodnie z roszczeniem, to nie było możliwe odrzucenie apelacji, a jej rozpoznanie i zmiana zaskarżonego wyroku nie skutkują orzeczeniem ponad roszczenie w rozumieniu art. 321 § 1 k.p.c.

Odwołująca dochodziła w niniejszym postępowaniu prawa do zasiłku pogrzebowego. Podstawą do wypłaty zasiłku pogrzebowego jest przepis art. 77 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu

Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. w Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), zgodnie z którym zasiłek pogrzebowy przysługuje w razie śmierci: 1) ubezpieczonego, 2) osoby pobierającej emeryturę lub rentę, 3) osoby, która w dniu śmierci nie miała ustalonego prawa do emerytury lub renty, lecz spełniała warunki do jej uzyskania i pobierania, a także 4) członka rodziny osoby wymienionej w pkt. 1 i 2. Zasiłek pogrzebowy przysługuje osobie, która pokryła koszty pogrzebu (art. 78 ust. 1 ustawy). Wysokość zasiłku pogrzebowego jest określona w treści art. 80 ustawy. Zasiłek przysługuje w kwocie 4000 zł.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy uznał zarzut apelacyjny naruszenia art. 80 cytowanej wyżej ustawy za zasadny. Omawiana norma ma na celu zapewnienie środków niezbędnych do pochówku osoby bliskiej. Przepisy dotyczące zasiłku pogrzebowego bardzo wąsko przy tym określają osoby bliskie (tj. rodziców, dziadków dzieci), którym należy się zasiłek pogrzebowy w kwocie ryczałtowej, która przysługuje bez potrzeby przedstawiania dokumentów poniesionych kosztów.

Postępowanie dowodowe przeprowadzone w niniejszej sprawie wykazało, że odwołująca S. K. otrzymała urnę z prochami męża dopiero w dniu 7 października 2013 r., po czym niezwłocznie przystąpiła do dokonania wszelkich formalności celem przeprowadzenia pochówku zmarłego. Nie ulega również wątpliwości, na co słusznie zwrócił uwagę Sąd I instancji,

że odwołująca nie mogła wcześniej wystąpić o wypłatę przedmiotowego zasiłku, ponieważ nie mogąc wyprawić pogrzebu zmarłemu nie byłaby w stanie przedstawić jakichkolwiek faktur z tym związanych, nie byłoby więc podstaw ani do złożenia przedmiotowego wniosku, ani tym bardziej do wypłaty ww. świadczenia.

Zgodnie z treścią art. 81 ust. 1 powołanej wyżej ustawy prawo do zasiłku pogrzebowego wygasa w razie niezgłoszenia wniosku o jego przyznanie w okresie 12 miesięcy od dnia śmierci osoby, po której zasiłek przysługuje. Jeżeli zgłoszenie wniosku o zasiłek pogrzebowy w terminie określonym w ust. 1 było niemożliwe z powodu późniejszego odnalezienia zwłok lub zidentyfikowania osoby zmarłej albo z innych przyczyn całkowicie niezależnych od osoby uprawnionej, prawo do zasiłku pogrzebowego wygasa po upływie 12 miesięcy od dnia pogrzebu (art. 80 ust. 2 ustawy). Sąd Okręgowy rozpoznając apelację doszedł do przekonania, że odwołująca się nie mogła zgłosić wniosku o zasiłek w terminie określonym w art. 80 ust.1 ustawy, bowiem dopóki urna

z prochami jej męża nie została jej wydana nie było możliwe dokonanie pochówku. Tak więc zgłoszenie wniosku o zasiłek było niemożliwe z przyczyn całkowicie niezależnych od wnioskodawczyni, co słusznie zauważył Sąd I instancji. To prowadzi do stwierdzenia, iż termin na złożenie wniosku został zachowany, ponieważ prawo do zasiłku pogrzebowego wygasa dopiero po upływie 12 miesięcy od dnia pogrzebu.

W tym miejscu podkreślenia wymaga, że kwota zasiłku pogrzebowego, określona w ustawie emerytalnej, od dnia 1 marca 2011 r. wynosi 4.000,00 zł. Jest to wartość ryczałtowa, która przysługuje członkom rodziny zmarłego, niezależnie od wysokości poniesionych kosztów. Sąd

I instancji nie miał podstaw do ograniczenia tej kwoty do wysokości faktycznie poniesionych wydatków wymienionych przez odwołującą się. Nawet oświadczenie odwołującej się, że wnosi o przyznanie zasiłku w niższej wysokości niż 4000 zł nie wiązało sądu, bowiem wysokość prawa do zasiłku pogrzebowego jest określona przez przepisy bezwzględnie obowiązujące, które wiążą nie tylko organ rentowy ale także i Sąd. Sąd przyznaje prawo do świadczenia, natomiast organ rentowy określa wysokość świadczenia w oparciu o obowiązujące przepisy. Tak jest przy wniosku o emeryturę, rentę z tytułu niezdolności do pracy i tak przy wniosku o zasiłek pogrzebowy.

Z

tych też względów wyrok Sądu Rejonowego, mocą którego odwołującej zostało przyznane prawo do zasiłku pogrzebowego

w wysokości 2.152,60 zł, podlegać musiał korekcie. Powyższe orzeczenie winno bowiem zawierać wyłącznie rozstrzygnięcie w zakresie przyznania odwołującej prawa do zasiłku pogrzebowego po zmarłym mężu, nie zaś w zakresie ustalenia wysokości ww. świadczenia.

Swoje rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy oparł na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. i zmienił zaskarżony wyrok i poprzedzającą go decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 21 listopada 2013 r., znak: (...)w ten sposób, że przyznał odwołującej prawo do zasiłku pogrzebowego po zmarłym mężu - M. K..

ZARZĄDZENIE

(...)